

Preek 17-07-2022; ds. J. W. Kirpestein, Utrecht

Bijbellesing: Lucas 10: 38-42 (Jezus, Marta en Maria)

Thuiskomen

I

Toen Jezus eenmaal wist dat zijn dagen vervuld raakten begon Hij aan zijn reis van Galilea naar Jeruzalem. Hij bleef nergens hangen. Het was iedereen duidelijk dat Hij doelgericht op weg ging naar Jeruzalem. Vanwaar die focus op Jeruzalem? Daar in Jeruzalem zou hij een rol van beslissende betekenis vervullen om de doorbraak van het koningschap van God te bewerken. Met het verhaal van Marta, Maria en Jezus sluit Lucas zijn vertelling over deze reis naar Jeruzalem af. Jezus en zijn leerlingen hebben het grootste deel ervan al achter de rug als zij aankomen in het dorpje waar Marta en Maria wonen. De contouren van de stad Jeruzalem kunnen al worden gezien.

Het was niet zomaar een reis. Jezus vertelde zijn twaalf leerlingen wat Hem te wachten stond in Jeruzalem. 'Knoop het in je oren', zei Hij, 'de Zoon des mensen zal worden overgegeven in de handen van mensen!'. Zij konden deze uitspraak niet rijmen met de aanspraak die Jezus maakte op zijn eigen rol. Jezus sprak met zoveel gezag en overtuiging over het koningschap van God dat naderde en dat Hij nabij bracht. Wat ook nog speelde was dat Jezus vervolgens hen voor Zich had uitgezonden. Jezus was zo vastbesloten op weg gegaan. Er stond iets groots te gebeuren, daar twijfelden ze niet aan. Al begrepen ze er niets van als Hij ook kon zeggen: "De vossen hebben holen en de vogels van de hemel hebben hun woningen, maar de mensenzoon heeft niets waar hij zijn hoofd kan neerleggen". (Lucas 10:58) Zij durfden er ook niet naar te vragen. Het had iets onheilspellends voor hen. Het was voor hen in tegenspraak met de boodschap die ze moesten brengen. In elke plaats waar zij maar kwamen moest de boodschap zijn: 'vrede aan dit huis, het koningschap van God is jullie genaderd'. Deze woorden die ze in de naam van Jezus spraken, bleken ook nog eens een geweldige kracht te hebben. Zieken merkten dat ze genazen en demonen hielden zich stil of namen de wijk.

Tweeënzeventig anderen die later werden uitgezonden begrepen onmiddellijk dat ze betrokken werden bij een op handen zijnde machtsdoorbraak rondom Jezus. Het riep een soort euforie op bij de tweeënzeventig en de twaalfen. Zij werden ingezet voor het koningschap van God. "Zelfs demonen zijn door uw naam ons onderdanig", roepen ze Jezus toe. En Jezus reageert ook enthousiast: "zie ik heb u het gezag gegeven om te 'treden op slangen en scorpioenen' en macht over heel de kracht van de vijand, en niets, niets zal u deren! – evenwel" En dan komt de belangrijke toevoeging: "verheugt u niet hierover dat geesten u onderdanig zijn, maar verheugt u dat uw namen staan opgeschreven in de hemel!" (Lucas 10:19,20) Wat betekenen zulke woorden? Als je naam opgeschreven staat in de hemel is er een huis voor je. Een huis dat je een thuis biedt en dat geen mens van je kan afnemen. Over gastvrijheid gesproken. Aan een huis wordt door God voor je gewerkt.

Het gaat dus niet om macht als zodanig. De macht van het koningschap van God wordt ingezet tegen alle machtsaanspraken die de woorden: je naam staat opgeschreven in de hemel ijdel en krachteloos willen maken. Niets meer zeggend zodat het loze woorden zijn geworden. Als we geen glimp meer kunnen opvangen van dit huis dat God ons biedt, weten we ook niet waar we terechtkunnen. Deze woorden moeten hun gezag en kracht in de wereld blijven behouden. Koste wat het kost. Hier en nu, vandaag en morgen, in wat er ook gebeurt en wat me ook overkomt. Want wanneer worden deze woorden krachteloos en leeg? Dat gebeurt als dat huis waar God aan werkt onafgebouwd zou blijven.

II

Gastvrij is Marta. Marta wil Jezus een thuis bieden. Zijn woorden over de mensenzoon die niet ontvangen wordt en geen plek heeft om te rusten zijn kennelijk wel tot haar doorgedrongen. De neiging is om de overijverige Marta ervan langs te geven. Immers zegt Jezus dat Maria het goede deel heeft gekozen dat niet van haar zal worden weggenomen. Wat meer begrip voor Marta zou ook niet verkeerd zijn. Als we Marta beter gaan begrijpen gaan we mogelijk ook Maria beter begrijpen.

Maar wat doet Marta eigenlijk. Ze heeft door dat er een strijd op leven en dood aanstaande is. Zij voelt aan hoe de verhoudingen liggen in Jeruzalem. Zij overlegt bij zichzelf wat Jezus wilde zeggen toen hij aangaf dat Hij overgegeven zou worden in de handen van mensen. Dat gebeurt toch alleen maar als er een moment aanbreekt waarop de machtsverhoudingen verschuiven.

Ze weet en ziet dat Zijn optreden als vreemd wordt beoordeeld en als een dreiging wordt ervaren, sterke weerstand oproept. Ze kiest partij. Ze is bereid om risico te nemen. Ze laat Jezus en zijn aanhangers niet op straat staan en verder trekken. Ze ontvangt Jezus en zijn gevolg in haar huis. Met hoeveel mensen zijn ze? Met twaalf plus één of tweeënzeventig plus één. Ze heeft veel mensen te bedienen.

Ze doet dit bedienen vanuit haar hart, vol overgave en vol overtuiging. Jezus zelf en de zaak van Jezus is voor haar alles waard. Bij Hem wil ze horen. Ze wordt blij van Zijn vredegroet.

Zijn opstelling en Zijn woorden maken haar ook onrustig. Ze is kennelijk niet gerust op de goede afloop van Zijn reis. Ze voelt zich onzeker daarover. De manier waarop Jezus de leiding neemt roept angst bij haar op. Zijn blijdschap en aankondiging van wat er gaat gebeuren, het gezag waarmee Hij woorden van Thora en profeten naar zijn opdracht toe vertaalt en op zichzelf toepast zijn ook voor haar vreemd. Zoals Hij ermee omgaat is zo anders en toch diep vertrouwen wekkend. Wat is dit toch met Jezus?.

Gaat hij het wel redden? Wat gaat de toekomst brengen? Ze wil de controle houden. Angst en onzekerheid motiveren haar om te strijden. Ze zet helemaal in op een strijdbaarheid die volgens haar en met haar volgens anderen nodig is voor de goede afloop. Die goede afloop moet toch zijn dat Jezus Gods koningschap herstelt in Israël en de wereld. Marta wil daaraan haar bijdrage leveren.

III

En dan komt haar zuster ter sprake. Wat doet María? Ze heeft zich bij de kring van leerlingen gevoegd die om Jezus heen zitten. Zij vertellen wat ze hebben meegemaakt en luisteren naar Jezus, stellen hun vragen, praten met elkaar. Dat Maria ook in de kring gaat zitten is op zich al bijzonder, Maria doet iets wat normaal niet gebeurt. Niet de angst of de onzekerheid drijft haar maar nieuwsgierigheid. Ze hoort dingen die haar een kracht van vertrouwen en rust geven die ze nog niet eerder heeft meegemaakt.

Ik stel het me zo voor:

De reis wordt geëvalueerd, er wordt naar het vervolg uitgekeken, vragen gesteld over de woorden die Jezus heeft gesproken over het koningschap van God. In de kring naar Joodse gewoonte. Daar kun je Maria vinden. Ze luistert. Ze hoort over een leven en een toekomst van leven waarmee ze door Jezus nu al verbonden wordt. Dat geeft haar kracht om niet te wanhopen en maakt haar leven zinvol. De angst en zorg voor wat de toekomst allemaal zal brengen houdt haar niet langer meer in de greep. Hier hoort zij van Jezus wat zo'n ongekend perspectief geeft. "Verheug je dat je naam opgeschreven staat in de hemel". Of ze zijn woorden begrijpt? Dit gaat over het levende huis en de woning waar zij bij wil horen. Waar zij nu al iets van ziet als zij naar Jezus' woorden luistert.

Het dringt steeds meer tot haar door dat er een eenmalige strijd ophanden is die ervoor moet zorgen dat ze nooit meer in dit leven hoeft te wanhopen. Alleen Jezus kan deze strijd volvoeren. Juist Hij kan deze unieke opdracht volbrengen om te voorkomen dat het koningschap van God in deze wereld voorgoed uit het zicht verdwijnt. Ze hoeft niet meer te vechten omdat ze gedreven wordt door onrust en angst. Ze is bij haar levensbron gekomen.

Maria voelt net als Marta aan hoe ernstig Zijn leven in gevaar is. Ze beseft ook dat als Jezus het niet redt leven in deze wereld volstrekt hopeloos wordt.

Ze weet dat zijn aanspraak op de titel Mensenzoon geen grootspraak is en wellicht daarom ook zo'n grote ergernis wekt. De geesten van de machthebbers staan op scherp.

Het is haast onvermijdelijk dat zijn optreden in Jeruzalem zal eindigen in bloedvergieten. Niet omdat de massa in opstand komt, maar omdat de massa beïnvloedbaar is.

Ze weet dat Hij de woorden die Hij spreekt tot zijn leerlingen zelf leeft. Als Hij zegt: "Ik zend u uit als lammeren te midden van wolven", gaat hij hen daarin voor. Hij gaat zelf als Lam de wolven tegemoet. Zo stelt hij de woorden van God veilig: verheug je dat je naam opgeschreven staat in de hemel. Geen macht op aarde of in de hemel kan voorkomen dat dit huis wordt afgebouwd. En geen macht op aarde of in de hemel kan dit huis nog kapotschieten.

Of ze het allemaal begrijpt? Dit is het enige waarvoor ze met heel haar hart en heel haar ziel en al haar kracht kan kiezen. Zonder deze keuze kan ze geen andere keuzes maken en volbrengen. Er zal strijd zijn en verdriet en lijden, om wanhopig van te worden, maar toch... En Jezus bevestigt haar keuze....Maria heeft het goede deel gekozen dat niet van haar zal worden afgenomen.

IV

Het gebeurde nadat Marta in niet mis te verstane bewoordingen lucht had gegeven aan haar ergernis over de houding van Maria. Zij vond dat Maria haar verantwoordelijkheid ontliet. En Jezus zei er ook niks van. Zij ging letterlijk bij Jezus in de kring staan ten overstaan van de leerlingen en van Maria. Ze voelde zich alleen en eenzaam in haar strijd voor Jezus.

Werd zij dan door niemand gezien? Ook door Jezus niet? Zij is ook in nood. Gevangen door haar onrust en zorg voor de toekomst van Jezus, van haar zelf en haar zuster, van haar volk, van de wereld. Jezus herkent dat zij zich druk maakt over vele dingen en daarin gevangen is geraakt. Twee keer hoort ze haar naam: Marta, Marta!

Als je twee keer je naam hoort in de Bijbel dan is er sprake van een roeping. Je wordt door Góð geroepen. Er moet een patroon dat je gevangenneemt worden doorbroken. Er moet iets uitdrukkelijk tot je worden gezegd dat al je aandacht opeist. Wat je hoort, is voortaan bepalend voor je gehele verdere leven en de keuzes die je maakt. Abraham, Abraham; Samuël, Samuël; Saul, Saul...Marta, Marta. Marta is een geroepene geworden. Wat Jezus doet en gaat volbrengen als Lam gaat ook voor haar dagen. Ze was nog niet bij Jezus thuisgekomen, zoals Maria bij Hem was thuisgekomen. Zij was een gevangene van al haar zorgen en angsten voor de toekomst. Ze was nog nergens thuis. En dat veranderde toen Jezus haar riep.

Wie bij Jezus in deze wereld thuiskomt, komt niet zomaar thuis. Je komt bij Jezus thuis op de manier waarmee Hij is thuisgekomen bij Zijn God. Daartoe heeft Hij alle kracht en macht ontvangen. Geen woord van wat Hij gesproken heeft is krachteloos geworden. Hij heeft al die woorden wáár gemaakt.

Amen